

Het begijnhof van Dominicaanse spiritualiteit van Bethel

Brussel, België

Het idee om een « uitgebreide Communauté » van katholieke leken te creëren, dat thans het « Begijnhof van Dominicaanse spiritualiteit » is geworden, is tot stand gekomen op initiatief van zusters tijdens het algemeen Kapittel van de missiezusters Dominicanessen van Ficherfont, dat plaatsvond te Sint-Genesius-Rode, in België, van 10 tot 16 mei 2010. De zusters hebben zoals gewoonlijk het Kapittel geopend met het aanroepen van de Heilige Geest. Zij stelden zich zo onder Zijn invloedssfeer en stonden zo open voor elke gedachte die op zou kunnen komen. Op deze manier is dit project ontstaan, waarvan het kader bij de start nog niet goed bepaald was.

Dit ging van het idee uit dat er binnen de Kerk behoefte bestond aan andere vormen van gemeenschappelijk leven met een persoonlijke autonomie en een zeker gemeenschappelijk delen zowel op materieel als op spiritueel gebied dat ook overeenkwam met de verwachtingen van onze postmoderne maatschappij.

Het Kapittel stipuleerde: « *Ten gevolge van verschillende omstandigheden (...), van nieuwe behoeften in de maatschappij, voelt de Communauté (van de zusters van Bethel) nu de dringende noodzaak (...) zijn project te heroriënteren. Bij deze behoeften denken wij aan alleenstaande vrouwen die een spiritueel leven wensen, die op zoek zijn naar zingeving en die apostolisch geëngageerd zijn of dit willen worden. Wat tot stand zou kunnen komen is het opnemen van deze personen in een reëel project van gemeenschappelijk missieleven van kwaliteit. Het gaat er niet om ze helemaal in de communauté te integreren. Het betreft een zeker delen van semi-communautaire en apostolisch leven. Iedere groep, de leken en de zusters, behouden hun autonomie, waarbij het gemeenschappelijk en persoonlijk deel evenwichtig verdeeld wordt. Het betreft twee verschillende gebieden zowel wat betreft synergie als complementariteit. Eenieder behoudt zijn persoonlijk engagement passend bij het gemeenschappelijk engagement. De personen zouden aangenomen worden na een zorgvuldige keuze, volgens zeer precieze criteria, en na het onderzoek van de beweegredenen(...).*

Bovendien zal er voorzien moeten worden in duidelijke statuten, een periode van gewenning, en evaluaties, om de geschiktheid na te gaan om aan het

project deel te nemen. De integratie zal geleidelijk gebeuren uit respect voor de ene en de andere.”....

Het nieuwe project is werkelijk begonnen op 27 augustus 2011.

Het klooster dat de naam Bethel droeg, gelegen aan de Moestuinstraat 79 te Brussel, heeft enkele veranderingen moeten ondergaan om deze nieuwe levensvorm te huisvesten. Twee verdiepingen zijn ingericht tot vier kleine appartementen, terwijl er twee kleine appartementen reeds bestonden. Een verdieping werd vrij gehouden voor de communiteit van de zusters.

Zes dames variërend in leeftijd van 29 tot 66 jaar, en twee zusters dominicanessen van de Congregatie van de missiezusters Dominicanessen van Fichermont vormden deze eerste “uitgebreide Communiteit”, zoals zij aanvankelijk bedacht en genoemd werd.

Het gebouw is eigendom van de Congregatie. De leden behouden hun professionele en financiële autonomie. Ieder van hen bewoont een appartement, en draagt, door het betalen van een juiste huur, bij aan het onderhoud en de lasten van het gebouw. Het belangrijkste van hun engagement bestaat in de bereidheid tot wederzijdse hulp en een gezamenlijk spiritueel leven.

De « Uitgebreide Communiteit » van Bethel, bestaande uit leken afkomstig uit verschillende geledingen van de Katholieke Kerk, heeft zich sterk ontwikkeld en is, onder invloed van de zusters, uitgegroeid tot een begijnhof, steunend op en zich voedend met de Dominicaanse spiritualiteit. Het woord “begijnhof” heeft in het begin aanleiding gegeven tot een probleem, omdat op verschillende plaatsen ‘begijnhof’projecten zijn ontstaan met een zeer verschillend karakter, soms chaotisch en onduidelijk, variërend van zeer profaan tot zeer spiritueel en niet altijd aansluitend bij het christendom, in tegenstelling tot de historische oorsprong van de beweging. In 2015, is de Uitgebreide Communiteit erkend door de Raad van de Congregatie als « Begijnhof van Dominicaanse spiritualiteit ».

Inderdaad zijn wij, in de loop van de jaren, ervan bewust van geworden dat:

- enerzijds deze lekencommuniteit om te kunnen groeien, een zekere autonomie moest krijgen ten opzichte van de communiteit van de zusters;

- en anderzijds dat, als dit Begijnhof zijn spirituele coherentie wilde behouden, het niet mocht doorgaan gelijktijdig diverse spirituele richtingen te volgen. Het begijnhof moest zich laten bezielen door één spirituele richting.

Deze beslissing om er een begijnhof van te maken gericht op de Dominicaanse spiritualiteit, werd ook ingegeven door de behoefte van onze maatschappij die heftig bewogen wordt door ingrijpende sociale, culturele en spirituele veranderingen, om weer beroep te doen op dit type communautiteit die de Heilige Dominicus de « Heilige predicatie» noemde : een gemeenschap van kloosterlingen en leken die elkaar steunden in hun geloof.

Wij kunnen nu zeggen, dat vanaf het eerste jaar van het functioneren, alles bedacht en geconcipeerd is geweest in een effectieve samenwerking tussen zusters en leken. Een jaarlijkse evaluatie onder leiding van een buitenstaander heeft het mogelijk gemaakt regelmatig vast te stellen wat verbeterd moest worden en hoe we verder moesten gaan.

Een « levensregel», die « Charter van het Gemeenschappelijk Leven » is geworden, is tot stand gekomen en kent steeds verbeteringen. Dat basisdocument kan inderdaad gewijzigd worden, als het nodig is, met de goedkeuring van de leden van het Begijnhof, en in sommige gevallen van de Raad van de Congregatie.

Zoals het “Charter van het Gemeenschappelijk Leven” bevestigt, ontdekt elk lid dat het leven in gemeenschap “ een laboratorium is waar men leert om samen te leven om het aangezicht van Christus te zijn in barmhartigheid en solidariteit, naar het voorbeeld van de allereerste christelijke communautiteit, die Dominicus vanaf het begin bedacht heeft”(Charter – 2005 § 1).

Het semi-communautaire leven « functioneert indien het doel en de missie gehandhaafd worden» benadrukt ook nog het Charter. Omdat zij allen reeds persoonlijke professionele engagementen hebben, hebben de leden samen hun gemeenschappelijke missie grondig bestudeerd.

In een artikel dat in januari 2017 is herzien, wordt in het Charter vastgesteld wat de keuze van de gemeenschappelijke missie van het Begijnhof was in 2015: « *Wij streven ernaar onder elkaar en ten opzichte van de wereld waarin wij opgenomen zijn, een leven te leiden van solidariteit en barmhartigheid. Deze solidariteit met de wereld vertaalt zich heden ten dage hoofdzakelijk in drie missionaire vormen gericht op de buitenwereld:*

- *een wekelijkse eucharistie voor iedereen gevolgd door een sfeervolle maaltijd met de aanwezige personen*
- *een meer persoonlijk onthaal en luisteren, gevolgd door hulp, waar nodig.*

- een aanbod voor onderdak, zorgvuldig gekozen en beperkt in de tijd, aan mensen die niet met het Begijnhof zijn verbonden en eventueel in moeilijke situatie verkeren.». (art. 4 « Mission commune»)

Om de duurzaamheid van het Begijnhof te verzekeren, hebben de leden in 2015 na lang gezamenlijk overleg, ervoor gekozen om in hun Charter, de noodzaak op te nemen van een geleidelijke verbintenis.

Zo is er voor de nieuwe leden een verbintenis van één jaar, om het mogelijk te maken dat beide partijen aan elkaar wennen, met vervolgens de mogelijkheid van een verdere engagement of niet. Na dat ene jaar kan dus een engagement van twee jaar volgen, met mogelijke herhaling. Daarna is er de mogelijkheid zich “duurzaam” te verbinden, dit om te zorgen voor een zekere standvastigheid en duurzaamheid van het Begijnhof. (Charte de Vie commune §9)

Het begijnhof heeft vrij snel een interne raad in het leven geroepen, bestaande uit de ‘begeleidende zuster’ en twee andere leden – bij voorkeur duurzame – (zie Charte de Vie Commune, §8).

In 2014 heeft het Kapittel van de Dominicaanse Zusters van Fichermont besloten om eventueel in het Begijnhof mannelijke leden op te nemen en, met een iets verschillend statuut, leden van buiten het gebouw.

Op spiritueel gebied komen de leden van het Begijnhof, met de zusters, twee maal per dag bijeen in de kapel, voor de lauden en de vespers, en ook nog voor de wekelijkse eucharistie, toegankelijk voor de mensen van buiten. Eén maal per week ontmoeten de leden van het Begijnhof elkaar voor een gezamenlijke gedachtewisseling (over het evangelie, over kerkelijke documenten...) In een maandelijkse vergadering op zondag komen de twee gemeenschappen bij elkaar. Een maatschappelijk of spiritueel onderwerp wordt beurtelings door een van de leden ingebracht en gezamenlijk besproken, om er mogelijk concrete beslissingen aan te ontleen.

Na verloop van zes jaar functioneren en zoeken, lijkt het eindresultaat, ondanks het kleine aantal duurzaam geëngageerde personen, ons positief. Personen die, voor een periode van één tot drie jaar, in het Begijnhof zelf gewoond hebben, en daarna om verschillende redenen, het Begijnhof verlaten hebben, zeggen dat ze er altijd rijper van zijn geworden. Maar, ondanks dit positief resultaat voor een aantal personen – meestal vrouwen – die binnen de structuur van het Begijnhof een min of meer lange termijn doorbrachten, zijn

wij er ons bewust van geworden dat, om verder te kunnen gaan en een voldoende sterke steun te zijn voor de opgenomen personen, het nu nodig is het aantal duurzame engagementen te vergroten.

Daarom tracht de Congregatie het project meer bekendheid te geven. Het leek ons een goede gelegenheid onderzoek hierover op te nemen in een Europese studie over de geschiedenis van de Begijnenbeweging en een mogelijke nieuwe opkomst daarvan in de postmoderne maatschappij.

Brussel, 13 juli 2017.